

??letmelerde Ölüm Kat?I??? (Rigor Mortis) Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ??letmelerde Ölüm Kat?I??? (Rigor Mortis) Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23950>

Öz

İşletmelerde Ölüm Katılığı (Rigor Mortis) Ölçeği, organizasyonların çevresel değişimlere karşı gösterdiği uyumsuzluk ve katılık derecesini ölçmek amacıyla 2017 yılında Ömer Okan Fettaholu ve C. Birin tarafından geliştirilmiş bir araçtır. Bu ölçek geliştirme çalışması aynı zamanda, literatüre yeni bir kavram olarak **Pembe Gözlük Paradoksu**'nun kazandırılması hedeflemiştir. Ölçek, işletmelerin iç dinamiklerini ve dışsal etmenlere adaptasyon yeteneğini değerlendirerek, kurumsal ataletin ve değişime karşı direncin boyutlarını belirlemeye odaklanmaktadır.

Ölçek, toplam 30 maddeden oluşmakta olup, geçerlik çalışmaları sonucunda üç ana faktör altında toplanmıştır: Çevresel Etmenler, Uyumsuzluk Hali ve Zararlı Olumlu Algısallık. Elde edilen yüksek güvenirlik katsayıları, ölçeğin örgütsel katılık düzeyini ölçmede tutarlı ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

İşletmelerde Ölüm Katılığı, Rigor Mortis, Pembe Gözlük Paradoksu, Örgütsel Uyumsuzluk, Kurumsal Atalet, Ölçek Geliştirme, Yönetim.

Yazarlar

Ömer Okan Fettaholu, C. Birin.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, organizasyonel ataletin ve değişime karşı gösterilen direncin derecesini ampirik olarak ölçmektir. Geleneksel yönetim teorilerinde organizasyonel atalet (veya Rigor Mortis) genellikle işletmenin dışsal faktörlere veya çevresel değişimlere tepki verememesi olarak tanımlanır. Bu ölçek, özellikle bu katılık durumunu multidisipliner bir yaklaşımla ele almaktadır.

İkinci bir amaç ise, yazarlar tarafından literatüre kazandırılan ve genellikle yönetimin mevcut durumu gereğinden fazla olumlu algılanması sonucu ortaya çıkan stratejik körlüğü ifade eden **Pembe Gözlük Paradoksu** kavramının ölçülebilir hale getirmektir. Bu paradoks, işletmenin kendi başarılarına veya mevcut iyi durumuna aşırı odaklanarak çevresel tehditleri göz ardı etmesine neden olan "Zararlı Olumlu Algısallık" boyutu ile ilişkilendirilmiştir.

Yapı

İşletmelerde Ölüm Katılığı (Rigor Mortis) Ölçeği, işletmelerin çevresel baskılara ve içsel değişim

gereksinimlerine karşı sergilediği tepkisizliği temsil eden bir üst yapı olan **Örgütsel Katılık** kavramını ölçmektedir. Bu yapı, yönetimin hayatta kalma ve rekabet avantajı elde etme yeteneği açısından kritik öneme sahiptir. Ölçek, bu katılık oluşturan üç temel alt boyutu incelemektedir.

Bu alt boyutlar şunlardır: **Çevresel Etmenler** (Organizasyonun dış dünya ile ilişkileri ve tedarikçi başlıca gibi dışsal unsurları yönetme şekli), **Uyumsuzluk Hali** (Özellikle teknolojik ve stratejik değişimlere ayak uyduramama, rekabetçi uyum eksikliği) ve **Zararlı Olumlu Algısallık** (Yönetimin kendi durumunu gerçekçi olmayan bir şekilde olumlu görmesi ve bu durumun yol açtığı atalet). Ölçek toplam 30 madde ile bu karmaşık yapıyı kapsamlı bir şekilde analiz etmektedir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, keşfedici faktör analizi yöntemleri kullanılarak test edilmiştir. Analiz sonuçları, ölçek maddelerinin beklenen teorik yapıyı desteklediğini göstermiştir.

Faktör analizi sonucuna bağlı olarak, ölçeğin teorik olarak beklenen üç faktör boyutunda toplanabileceği sonucuna ulaşılmıştır: **Çevresel Etmenler**, **Uyumsuzluk Hali** ve **Zararlı Olumlu Algısallık**. Bu üç faktörün, organizasyonel katılık olgusunun farklı yönlerini temsil ettiği ve ölçeğin kapsam geçerliğini sağladığı tespit edilmiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği, Güvenirlilik analizi ile değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, ölçeğin genel olarak yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Güvenirlilik analizi sonuçlarına göre, örneklem verilerinin faktör analizi için uygunluğunu gösteren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,740 olarak bulunmuştur. Bartlett's Küresellik Testi sonuçları ise (Ki-Kare: 438,904; Sd: 3; p: 0,000) anlamlı çıkmıştır. Alt boyutların güvenirlilik dereceleri (muhtemelen Cronbach Alfa katsayıları) sırasıyla oldukça yüksek değerler sergilemektedir: 0,914; 0,804 ve 0,846. Bu değerler, alt boyutların yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Yapılan faktör analizi, yönetimlerde Ölüm Katı Ölçeği'nin 30 maddesinin üç temel faktör altında toplandığını ortaya koymuştur. Bu faktör yapısı, ölçeğin teorik çerçevesini desteklemektedir ve organizasyonel katılık çok boyutlu olarak ele almaktadır.

Faktörler ve içerdikleri maddelerden örnekler aşağıda belirtilmiştir:

Çevresel Unsurlar: Bu faktör, işletmenin dış çevre ile etkileşimini ve adaptasyonunu ölçer. (Örnek Madde: Firmamız, tedarikçilerle iyi ilişkiler içerisinde faaliyetlerini yürütmektedir.)

Uyumsuzluk Hali: Bu faktör, işletmenin teknolojik veya stratejik değişimlere ne ölçüde ayak uyduramadığını değerlendirir. (Örnek Madde: Rakiplere göre firmamız teknolojiye daha fazla uyum sağlamaktadır.)

Olumlu Algısalık (Zararlı): Bu faktör, Pembe Gözlük Paradoksu ile ilişkili olup, işletmenin kendi durumunu aşırı olumlu görme eğilimini ölçer. (Örnek Madde: Firmamız takım çalmaları ve yeni fikirleri desteklemektedir.)

Enstrüman

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: 3 faktörlü, 30 maddelik ölçek.

Language Available: Türkçe.

Population Group: İşletme çalışanları, yöneticileri ve organizasyonel yapıları inceleyen araştırmacılar.

Age Group: Yetişkin Çalışan Nüfus.

Population Details: Ölçek, genellikle KOB'ler başta olmak üzere çeşitli sektörlerdeki işletmelerde uygulanmak üzere tasarlanmıştır.

Test Methodology: Anket yöntemiyle uygulanan, çok maddeli, öz-bildirim ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Organizasyonel Uyum, Kurumsal Yönetim, Stratejik Atalet, Pembe Gözlük, Faktör Yapısı, Ölçek.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor.

Affiliation Email addresses: ofettahlioglu@ksu.edu.tr (Sorumlu Yazar: Ömer Okan Fettahlıoğlu)

Correspondence Address: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (Dönemin Kurumu).

Çinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2017.

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Ömer Okan Fettahlı ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilmektedir. Ticari olmayan akademik kullanımlarda izin prosedürleri yazarın takdirindedir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı bilgileri içeren PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [isletmelerde-olum-katiligi-rigor-mortis-olcegi-toad.pdf](http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3760)

Kaynaklar

Fettahlı, Ö. O., & Birin, C. (2017). Ölüm katılığı (rigor mortis) 'na yönelik ölçek geliştirme ve pembe gözlük paradoksunun literatüre yeni bir kavram olarak kazandırılması çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 2 (55), 313-328. Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3760>

İşletmelerde Ölüm Katılığı (Rigor Mortis) Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek 3 faktörlü 30 maddeden oluşmaktadır.

Çevresel Unsurlar (1m): Firmamız, tedarikçilerle iyi ilişkiler içerisinde faaliyetlerini yürütmektedir.

Uyumsuzluk (13m): Rakiplere göre firmamız teknolojiye daha fazla uyum sağlamaktadır.

Olumlu Algısalık (29m): Firmamız takım çalışmaları ve yeni fikirleri desteklemektedir.